

HEILSA

Avvarðandi skulu blanda seg tá tekin eru um krabbasjúku

- Tað er eingin skilagóð orsök at bíða við at søkja sær læknahjálp, tá tekin eru um krabbamein, sigur Janne Villemoes Bigaard, yvirlækni hjá Kræftens Bekæmpelse

- Tað hevur stóran týðning at lata seg kanna so skjótt sum tilber, tá illgruni er um krabbamein. Jú fyrr, sjúkan verður staðfest, jú betri eru møguleikarnir fyri lekidómi, sigur yvirlæknin hjá Kræftens Bekæmpelse, Janne Villemoes Bigaard

Vilmund Jacobsen

Stuðul frá avvarðandi kann vera avgerandi fyri, at ein sjúkur kemur skjótt til lækna, tá illgruni er um krabbamein. Tað eru eisini fleiri, sum einki hava ímóti, at avvarðandi syrgja fyri, at tey koma til lækna.

Tí eggjar Kræftens Bekæmpelse eisini fólk til at blanda seg, um illgruni er um krabbasjúku í familjuni ella millum vinir.

“Eri bangin um teg”

Tað er altíð skilagott at eggja fólki at fara til lækna, um tey hava tekin um krabbasjúku.

- Tú hevur havt keðiligan hosta í fleiri vikur nú. Eg eri bangin um teg og haldi, at tú skalt søkja tær lækna og fáa teg kannaðan.

Soleiðis kann áheitanin ljóða.

Ein kanning, sum greiningarfyrirtekan IUM hevur gjørt fyri Kræftens Bekæmpelse vísir, at

eina slíka áheitan vilja 87 prosent av dønnum í aldrinum 50-74 ár taka væl ímóti, um tað er hjúnarfelagin ella sambúgvinn, sum koma við áheitanini. Um áheitanin kemur frá einum av børnunum, vilja sløk 78 prosent í sama aldursbólki taka hana væl upp.

Talan er um átakið hjá Kræftens Bekæmpelse, sum verður rópt “Tey 7 tekini”, sum vit venda aftur til seinni í hesi grein.

Ikki í tíð og ótíð

Tað eru framvegis nógv fólk, sum bíða ov leingi við at fara til lækna, tá illgrunin um krabbamein melder seg. Tí setir Kræftens Bekæmpelse fokus á týðningin av tí stuðli, sum avvarðandi kunnu veita, soleiðis at fólk skjótast gjørligt søkja sær læknahjálp.

- Stuðul frá avvarðandi kann vera avgerandi fyri, um fólk koma í góðari tíð til lækna, tá tekin eru

um krabbamein. Vit siga ikki, at fólk skulu tvingast til lækna, bæði tíðliga og seint.

Janne Villemoes Bigaard, sum er yvirlækni hjá Kræftens Bekæmpelse, vísir á, at um fólk kæra seg um trupulleikar við eitt nú at svølgja, um broytt móðurmerki ella onnur tekin um krabbamein - ja, so er bara at senda tey til lækna.

Stuðul stóran týðning

Í einari kanning millum 5.000 krabbameinsraktar danir, sum varð almannakunngjørd í desember í 2017, sæst, at ein fjórðingur bíðaði í 45 dagar ella meira við at fara til lækna.

- At ganga í 45 dagar við eyðkennum um krabbasjúku er alt ov leingi. Tá flestu danir sambært nevndu kanning einki hava ímóti at vera eggjaðir at fara til kanning, halda vit, at ein stórur partur av loysnini liggur í at stuða hvørjum øðrum at lata seg kanna, sigur Janne Villemoes Bigaard.

Hon vísir á, at tað er eingin skilagóð orsök at bíða við at søkja sær læknahjálp, tá ábendingar eru um krabbamein.

- Tað hevur alstóran týðning at lata seg kanna so skjótt sum tilber, tá illgruni er. Jú fyrr, krabbasjúkan verður staðfest, jú betur eru møguleikarnir fyri lekidómi, sigur yvirlæknin hjá Kræftens Bekæmpelse.

Tey sjei tekini, sum fólk eiga at kenna og sum tey eiga at lata seg kanna fyri, eru:

- Trupulleikar við at svølgja
- Gátuført vekttað
- Hosti ella hæsi yvir longri tíð
- Gátufør bløðing
- Broytt móðurmerki ella sár sum ikki lekjast
- Broytt skarnsmynstur
- Knútar ella svølling

Fram ímóti pápadeignum fer Kræftens Bekæmpelse undir eitt átak, sum eggjar børnum til at minna foreldrini á, at tey skulu fara til lækna, um tey uppliva eitt av sjei tekjum um krabbamein.

Við átakinum ynskir Kræftens Bekæmpelse júst at leggja dent á týðningarmikla leiklutin sum avvarðandi hava, tá illgrunin um krabbamein gevur seg til kennar.

Stór kenslulig sveiggj

Nógv, sum gerast sjúk av krabbameini, uppliva stór kenslulig sveiggj. Eina løtu fyllir optimismen, vónin og trúgvinn á, at alt nokk fer at laga seg. Eina aðra løtu kann hin sjúki vera raktur av stúran fyri framtíðini.

Tað kann elva til frustratióinir,

tá sveiggini eru so stór, men tað er týðningarmikið at minnst til, at slíkir kensluligir upp-og niðurtúrar er ein vanlig avleiðing av støðuni.

Þor kunnu eisini uppliva, at sveiggini eru forskotin - soleiðis, at skilja, at hin eini eina løtu er optimist, samstundis sum hin er stúrin. Nógv uppliva tað eisini sum eina styrki, at annar varðveitir vónina, meðan hin er vónleysur.

Ein slík støða kann hjálpa báðum pørtum at endurvinna vónina.

Ein vansi við, at hjún ella sambúgvinn undir sjúkralegu kunnu uppliva tingini forskotin, kann vera, at hesi ongantíð - ella sjáldan - eru á sama støði kensluliga.

Óttin um at bæði kunnu gerast dapurskygd um støðuna í senn, kann vera ræðandi, men gjarna vil negativa kenslan broytast.

Menniskju eru ymisk, og tí eru eisini reaktiónirnar ymiskar, tá annar parturin verður raktur av álvarsligari sjúku.

Kelda: www.cancer.dk